DET JURIDISKE FAKULTET

UNIVERSITETET I BERGEN

NOTAT

til

Fakultetsstyret

Jnr.

Arkiv

Sak nr. 06/14

Styremøte 04.02.14

Utkast til årsrapport for 2013:

ÅRSRAPPORT FOR FORSKNING 2013

1 INNLEDNING

Det har vært et nytt år med stor aktivitet på forskningsfronten.

Det følgende er en redegjørelse for forskningen ved fakultetet i 2013, sammenholdt med årsplanen dette året.

Forskningsutvalget har hatt 67 saker på sakskartet. Hovedkategoriene er drøftingssaker fra det sentrale FU, fakultetets forskningsmelding, innstillinger til stipendiatstillinger/opptak på ph.d.-programmet, endringer i den obligatoriske forskerutdanningen, årsrapport og –plan, behandling av søknader til Meltzerfondet og små driftsmidler, bevilgning av tilskuddsreiser, søknader om vit.ass.-bistand, språkvask m.m.

Det er spesielt verdt å trekke frem at de første to numrene av Open Access-tidsskriftet Bergen Journal of Criminal Law & Criminal Justice (BJCLCJ) så dagens lys høsten 2013. Dette er et Nivå 1-tidsskrift som ligger helt gratis og tilgjengelig for alle på internett. Redaktører er Annika Suominen og Jørn Jacobsen. BJCLCJ er det første juridiske Open Access-tidsskriftet i Norge.

2 FORSKNINGSRELATERTE UTFORDRINGER

2.1 SATSNINGSOMRÅDENE

I strategiplanen 2011-2015 er følgende fagområder trukket fram som fakultetets særskilte satsningsområder: strafferett/straffeprosess, konkurranse- og markedsrett og formuerett. I tillegg fremgår det av strategiplanen at fakultetet skal videreføre det eksisterende satsningsområdet Demokrati og rettsstat i perioden fram til 2013.

- Strafferett og straffeprosess

Ledelsen av forskergruppen har gjennomført et dialogmøte med de andre forskergruppelederne, der temaet har vært strategisk utvikling av fagmiljøet de to siste årene av strategiplanperioden. Flere prosjekter i miljøet er inne i en avsluttende fase. I november ble den årlige Bergen Lecture avholdt med professor Lucia Zedner fra universitetet i Oxford som key note speaker. Det vises ellers til lanseringen av Open Access-tidsskriftet BJCLCJ, som det etter hvert er meningen å utvikle til et internasjonalt tidsskrift på nivå 2.

- Konkurranse- og markedsrett

BECCLE (Bergen Centre for Competition Law and Economics) ble i 2013 flyttet fra Allégaten til Juss II i tredje etasje, og tre av våre forskere har så langt fått sitt kontor der – samlokalisert med økonomer. I BECCLE-perspektiv har Gjendemsjø har fått publisert en artikkel i «World Competition» sammen med en jussprofessor fra UiO og en forsker fra NHH, sistnevnte institusjon også med i BECCLE.

Ronny Gjendemsjø og Christian Franklin overtok høsten 2013 som ledere for forskergruppen etter Tore Lunde. Forskergruppen består ved årsskiftet av ti personer, inkludert en 60-poengsskrivende masterstudent. Immaterialrett og medierett er nå tatt ut av forskergruppens portefølje. Tre stipendiater har kommet til i løpet av året, én fra Konkurransetilsynet og to gjennom opplegget med rekruttering fra gruppen av 60-poengsstipendiater. To av medlemmene i gruppen, Herdis Helle og Halvard Haukeland Fredriksen, disputerte i 2013. Forskergruppen arrangerte den såkalte «CLEEN»-konferansen i mai, en nettverkskonferanse som går på rundgang.

- Formuerett

Rekruttering har vært en hovedutfordring i 2013. Man har ikke lyktes i å rekruttere til de to utlyste stipendiatstillingene. Prosjektet Nordic Restatement of Contract Law har vært videreført i 2013. Det har vært stor aktivitet i forskergruppen, se nedenfor.

- Demokrati og rettsstat

I regi av Demokrati og rettsstat ble det kun arrangert ett seminar, dette med fokus på politisering av menneskerettigheter. Forum for vitenskap og demokrati, som er en undergruppe av Demokrati og rettsstat, arrangerte flere debattmøter om problemstillinger som angår universitetets rolle i samfunnet og kan vise til omtrent samme aktivitetsnivå som de siste par årene.

2.2 REKRUTTERING

Fem av studentstipendiatene som leverte 60-poengs masteroppgaver i juni ble engasjert som universitetslektorer fra sommeren av for å utarbeide skisser til ph.d.-prosjekter. I tillegg har tre andre som har skrevet 30-poengsoppgave hatt lignende ordning. Fem av disse tiltrådte som stipendiat i november/desember, mens to valgte å ikke ta imot tilbudet om stipendiatstilling. Én er fortsatt universitetslektor og vil kunne søke en stilling som lyses ut i vårsemesteret 2014. De nye stipendiatene har fulgt ph.d.-programmets opplæringsdel allerede fra og med høstsemesteret.

Modellen med rekruttering av kandidater som har skrevet stor master til stipendiatstilling via et lektorengasjement har vist seg vellykket for andre år på rad, og det er en ny gruppe med studentstipendiater i gang med å skrive 60-poengsoppgaver i inneværende studieår.

Én stipendiatstilling ble også lyst ut åpent, uten tilknytning til fagområde. Denne stillingen hadde desidert flest søkere, noe som viser at interessen for å gjennomføre et ph.d.-prosjekt er til stede blant kvalifiserte jurister. En kombinasjon av styrte og frie utlysinger kan dermed være verdt å vurdere i det videre arbeidet.

Alle universitetslektorene ble tilbudt stipendiatstilling etter bedømmelse, men to takket nei, og sluttet dermed ved fakultetet da lektorstillingen utløp ved årets utgang. Selv om det var uheldig at ikke alle de som fikk tilbud om det gikk over i stipendiatstilling, er det antakelig også naturlig at ikke alle ønsker å fortsette i akademia etter en slik prøveperiode med forskning og undervisning. Det er i så måte en «happy exit»-løsning for både kandidat og fakultetet, mens et avbrutt doktorgradsprosjekt vil ha større personlige og økonomiske omkostninger. HR-gruppen i Forsknings- og stabseksjonen har for øvrig igangsatt en gjennomgang av rutinene for mottak av nytilsatte, og en tettere oppfølging av hospitantene vil gå naturlig inn i dette arbeidet.

Når det gjelder faste stillinger fikk fakultetet tre nye professorer i 2013, én som et resultat av utlysning og to ved faglig opprykk. Utlysninger i desember 2012 av tre førsteamanuensisstillinger resulterte i tre ansettelser, hvorav to eksterne som begge tiltrådte 1. januar 2014. Det er ved årsskiftet 41 faste ansatte vitenskapelige medarbeidere ved fakultetet, 23 professorer og 18 førsteamanuenser. På samme tid for ett år siden var det ansatt 23 professorer og 17 førsteamanuenser. Merk at det startet to nye førsteamanuenser 1. januar 2014 og at én post.dok er ansatt som førsteamanuensis, men først tiltrer senere i år.

2.3 FORSKNINGSADMINISTRASJONEN

Det har ikke vært tilførsel av ressurser i Forsknings- og stabsseksjonen i 2013. Seksjonen har hatt noe turnover og omrokkeringer av ressurser i 2013, og har ikke kunnet øke satsningen mot forskningsadministrasjon. I august fikk seksjonen ny seksjonsleder. Seksjonslederen har bred kompetanse med forskningsadministrasjon og prosjektorganisering fra Bjerknessenteret for klimaforskning.

2.4 FORSKNINGSLEDERPROGRAMMET – VEIEN VIDERE

Som en oppfølging av arbeid og initiativer som ble tatt i forbindelse med lederutviklingsprogrammet i 2012, ble det i 2013 etablert et forum for forskergruppeledere. Det ble utarbeidet retningslinjer for forskergruppevirksomheten ved Det juridiske fakultet.

Det ble også foretatt sonderinger med sikte på opprettelse av et prosjektlederforum, men her konkluderte man med at det for tiden ikke var behov for et slikt forum i organisasjonen.

Et viktig element ved forskerlederprogrammet var å ha fokus på ledelsesutvikling samt å se sammenhengen mellom ledelse på ulike nivåer og organisasjonsutvikling. I februar 2013 ble det avholdt et allmøtemøte om professorrollen, et møte som var planlagt nettopp i forlengelsen av forskerlederprogrammet.

Personlige driftsmidler til forskergruppelederne ble innført i 2013, og det ble også innført en egen vit.ass.-pott til forskergruppene.

2.5 FORSKNINGSAKTIVITET KNYTTET TIL FORSKERGRUPPENE

Forskergruppene har hatt et svært høyt aktivitetsnivå også i 2013. Som eksempler på vellykkete arrangementer kan nevnes følgende:

Forskergruppen for strafferett og straffeprosess har hatt flere workshops gjennom året, bl.a. Nordisk workshop i strafferett med 70 deltakere og med internasjonal utbredelse og Bergen Lecture 2013 med ca 60 deltakere. Det elektroniske tidsskriftet Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice (BJCLCJ) ble etablert høsten 2013 med utspring i fakultetets strafferettsmiljø. Forskergruppen for strafferett og straffeprosess bringer flere store internasjonale fagpersoner til Bergen gjennom sine forskergruppeaktiviteter. Gjennom årene har strafferettsmiljøet ved fakultetet i Bergen bygget seg opp til å bli ledende i Norden, og dette fagmiljøet synliggjør også forskning ved fakultetet internasjonalt.

Forskergruppen for helse- og sosialrett var i juni 2013 vertskap for Nasjonalt helse- og sosialrettsseminar i Bergen.

Forskergruppen for forvaltningsrett nedla i 2013 et betydelig arbeid for å realisere festskrift til Jan Fridthjof Bernt i anledning hans 70 årsdag. Festskriftet fikk usedvanlig mange bidrag fra både nasjonale og internasjonale faglige kapasiteter.

Forskergruppen for statsrett, folkerett og internasjonale menneskerettigheter arrangerte en heldags workshop om internasjonale organisasjoner sitt ansvar. Arrangementet hadde tverrfaglig innslag ved deltakere også fra SV-fakultetet ved UiB. Workshopen samlet ledende fagpersoner både på nasjonalt og internasjonalt nivå. I 2013 ble også boken «Tolking av Grunnlova» gitt ut (red. Eirik Holmøyvik). Boken er blant annet et resultat av aktivitet i forskergruppen i 2012.

Forskergruppen for erstatningsrett, trygderett og forsikringsrett arrangerte bl.a. et seminar om erstatningsansvar i kjølvannet av finanskrisen; «Tort law questions emerging from the financial crisis». Her var foredrag både fra egne forskergruppemedlemmer og fra utenlandske eksperter.

Nytt når det gjelder forskergruppen for formuerett er at det er skapt arenaer for faglige diskusjoner mellom akademia og praktikere. Ledelsen i formuerettsforskergruppen har sammen med to

bankjurister tatt initiativet til Finansjuridisk forum. Det ble holdt to møter i dette forumet i 2013. I tillegg var forskergruppen for formuerett samarbeidspartner for en større entrepriserettslig konferanse i Bergen der Byggebransjens Faglig Juridiske Råd sto som arrangør. Riezlern-seminaret har vist seg å være en nyttig rekrutteringsplattform, samtidig som det er en verdifull internasjonal arena for yngre forskere til å få presentert sine prosjekter.

Forskergruppen for familie., barne-, arve- og personrett har hatt en liten økning i sin medlemsmasse i løpet av 2013. Denne forskergruppen var bl.a. arrangør for en workshop med tema. «Sakkyndiges i domstolene, med særlig vekt på saker etter barne- og barnevernslovene». Her deltok også eksterne eksperter.

Forskergruppen for rettsteori har avholdt fem ordinære forskergruppemøter. I tillegg har denne gruppen bidratt i en fakultetsintern debatt om metodeundervisning ved fakultetet.

Forskergruppen for naturressurs-, miljø- og utviklingsrett har også hatt høy aktivitet gjennom året. I september sto gruppen som arrangør av et todagers seminar for Nasjonalt Tingsrettsforum der fagpersoner fra hele Norge var samlet i Bergen.

Forskergruppen for rettskultur er også en gruppe med høyt aktivitetsnivå. Flere av gruppens medlemmer er involverte i Landlovsprosjektet og i Høyesterettsprosjektet, og det har også vært avhold seminarer i tilknytning til disse prosjektene. Forksergruppen for rettskultur har også stått sentralt i et komparativt metodeprosjekt ledet av to av gruppens medlemmer, og der det vil bli publisert en antologi på et anerkjent internasjonalt forlag.

Det er også grunn til å nevne at studenter som fikk stipend for å skrive 60 sp masteroppgave ble integrert i de forskergruppene som de hadde faglig tilhørighet til. I forskergruppen for formuerett var det for eksempel satt av en dags seminar til prosjektframleggelse og diskusjon fra tre masterstudenter. Tilbakemeldingen var at dette arrangementet var inspirerende og givende både for masterstudentene og for de vitenskapelig ansatte som deltok.

2.6 EKSTERNT FINANSIERT FORSKNING

Det totale omfanget av forbrukte midler fra eksterne kilder (Norges forskningsråd, Bergens forskningsstiftelse, Meltzerfondet m.m.) var i 2013 på ca. 20 millioner. Dette er ca 3,5 millioner mer enn i 2012. Aktivitetsnivået i 2013 var omtrent som forventet. Budsjettet for 2013 var riktignok noe høyere, som skyldes mindre avvik i de enkelte prosjektene (lavere driftskostnader enn budsjettert, samt permisjoner). Det var kun mindre etterslep som følge av forsinket oppstart av rekrutteringsstillinger i 2013 sammenlignet med året før. Til sammen utgjør de vitenskapelige stillingene med eksternfinansiering noe i overkant av 16,5 årsverk i 2013, som er en økning på drøyt 3 årsverk sammenlignet med året før.

I løpet av 2013 har fakultetet hatt 16 forskningsprosjekter, de aller fleste i form av flerårige prosjekter (i tillegg kommer mindre prosjekter der det kun inngår driftsmidler fra eksterne kilder, primært via fondene – disse faller ikke inn under kategorien «forskningsprosjekt»). Til sammenligning var antall forskningsprosjekter i 2012 rundt 25. Tematisk er prosjektene i all hovedsak forankret innenfor de tre satsingsområdene (strafferett og straffeprosess, konkurranserett og formuerett), i tillegg til velferd, migrasjon, naturressursforvaltning og menneskerettigheter. Åtte av disse fases ut i 2014, og tre i 2015.

Det er derfor viktig å søke om midler til nye forskningsprosjekter i 2014 og fremover, gitt at prosjektporteføljen skal opprettholdes på minst samme nivå som i dag.

I 2013 ble det søkt om midler til tre forskningsprosjekter i regi av Norges forskningsråd, i form av personlig postdoktorstipend under «Fri prosjektstøtte», ett prosjekt i kategorien «yngre forskere» også under «Fri prosjektstøtte», og ett prosjekt i kategorien «yngre forskere» under VAM-programmet (Velferd, arbeidsliv og migrasjon). De to prosjektene under «Fri prosjektstøtte» fikk begge avslag. Søknaden til VAM-programmet er for tiden under behandling. I tillegg ble det søkt Forskningsrådet om midler til arrangementsstøtte og utenlandsstipend, med god uttelling.

3 STØRRE FORSKNINGSARRANGEMENTER

I henhold til fakultetets planer om selvstendige bidrag til grunnlovsjubileet i 2014, ble det i 2013 avviklet et grunnlovssymposium for andre år på rad. Temaet var «Grunnlov, likhet og demokrati», og det var rundt 100 deltakere. Arrangementet fikk støtte av Norges forskningsråd. Det tredje og siste i rekken av grunnlovssymposier i regi av fakultetet finner sted i februar 2014.

I tillegg ble Nordic Asylum Law Seminar arrangert ved fakultetet i juni. Den årvisse Bergen Lecture in Criminal Law med tilhørende seminar fant sted i november, og fakultetets forskere har ellers vært svært aktive med å arrangere og delta på større og mindre faglige sammenkomster.

4 FORSKERUTDANNING

- Kursopplegget i ph.d.-programmet

Kursopplegget var i struktur uforandret i 2013. Man valgte å tilby Perspektivlinjen på engelsk også for kursperioden 2013-14, selv om alle deltakerne snakker norsk. De kursansvarlige har gode erfaringer med å presentere de ulike temaene på engelsk, blant annet med enkelte engelskspråklige innledere. Samtidig blir kandidatenes evne til å diskutere og presentere egne prosjekt på engelsk trent opp på en god måte, noe som vil være en fordel ved deltakelse på forskningsaktiviteter i utlandet, nettverksbygging og deltakelse i det internasjonale, akademiske ordskiftet.

- Samarbeid med Kina på ph.d.-nivå

Fakultetet arrangerte et tredagers ph.d.-kurs i kinesisk rettskultur på Nordic Centre, Fudan University i Shanghai. Kurset var finansiert av SPIRE-midler fra UiB sentralt. Fakultetet har over tid bygget opp et godt samarbeid med utvalgte juridiske fakulteter i Kina, og samarbeidet med Nordic Centre, der UiB er deleier, var en naturlig utvidelse av dette. Kurset ble kombinert med et besøk til Renmin-universitetet i Beijing, der stipendiater fra fakultetet og Renmin fikk presentere sine prosjekt. Det er bevilget midler til å gjennomføre kurset igjen i 2014. Dette er et ledd i fakultetets satsing på internasjonalisering av forskningen.

- Veileders rolle/veilederseminar

Det ble arrangert et dagsseminar om veiledning i april 2013. Professorer, førsteamanuenser og forskere/post.doktorer ved fakultetet ble invitert, og hovedtema var veileders rolle, ansvar og oppgaver – særlig i lys av de omlegginger som har skjedd innenfor forskerutdanningen de siste årene. Et hefte

med ulike dokumenter som styrer forskerutdanningen og andre ressurstekster ble også delt ut. Totalt deltok 24 personer, og tilbakemeldingene var svært positive. Konsensus ser ut til å være at veilederne ønsker både et bredere tilbud om opplæring i veiledning, og møteplasser for å diskutere veiledning. Det planlegges et nytt seminar i 2014, med mer konkret fokus på selve veiledningssituasjonen.

- NOKUT: Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen

Forskerutdanningen ved UiB ble evaluert av NOKUT høsten 2013. Fakultetet ved visedekan for forskning deltok i ett av panelene som ble intervjuet i den forbindelse, og dokumentasjon, blant annet reglementet for vår opplæringsdel, ble levert. I rapporten som kom i januar 2014 ble forskerutdanningen godkjent.

Blant vurderingene komiteen gir, er særlig pedagogisk opplæring for veiledere (se foregående punkt) og formen på midtveisevalueringene nevnt. For dette fakultetets del er tilbakemeldingene fra midtveisevaluerte kandidater gode, og prosessen oppleves konstruktiv for forskerutdanningsløpet, mer enn et obligatorisk sjekkpunkt.

5 FORSKNINGSFORMIDLING

Den planlagte markeringen av de tre nye professorene Linda Gröning, Eivind Kolflaath og Terje Einarsen ble gjennomført i desember med eget arrangement og intervju på fakultetets forside.

Det andre, årlige Grunnlovssymposiet ble gjennomført som planlagt i februar med god deltagelse.

Sluttrapporten fra det departementsoppnevnte utvalget «Kartlegging av fremtidens behov for jurister og juridiske doktorgrader», ledet av Asbjørn Strandbakken, ble levert sommeren 2013.

I tillegg er fakultetets forskere aktive i samfunnsdebatten gjennom kronikker, debattinnlegg, gjennom ekspertintervjuer og på annen måte i media. På denne måten gjøres også fakultetets forskere og forskningsaktivitet kjent for allmenheten.

Fakultetet nådde ikke sitt mål om å delta under Forskningsdagene i 2013.

6 INTERNASJONALISERING AV FORSKNINGEN

Per desember 2013 var det tre utenlandske professor II tilknyttet fakultetet, fra USA, Nederland og Canada. I tillegg er det gjort tilsettingsvedtak for en ny professor II fra Danmark. Fakultetet har fast vitenskapelige ansatte fra Sverige og Tyskland, og midlertidig ansatte fra Finland, Danmark, USA, Polen og Hellas.

Utenlandske gjesteforskere som oppholdt seg én måned eller mer ved fakultet:

- Jingba Zhao, Changchun University of Science and Technology, Kina
- Jialun Li, Renmin University, Kina
- Bartosz Koziej, Adam Mickiewicz University, Polen
- Tara Sapkota, Tribhuvan University, Nepal

- Judit Altena, Leiden University, Nederland
- Rose Mpebeni, Muhimbili University, Tanzania
- Nicolaj Holst, Aarhus Universitet, Danmark

Internasjonaliseringsaktiviteter som kan nevnes:

- phd-seminar i juni – Nordic Centre, Fudan University, Shanghai, Kina
- seminar i juni - Renmin University, Beijing, Kina
- seminar på Dragefjellet i desember med forskere fra Renmin University
- Miljørettsseminar i Kaliningrad, Russland i oktober med deltaker fra fakultetet og russiske universiteter
- Studentstipend til fire russiske studenter for studier ved fakultetet på høsten (tok 30 stp - energirett m.m.)
- Styrking av det nordiske nettverket i strafferett ved at utvalgte forskere fra Russland, Kina og England deltok på strafferettsworkshopen som fakultetet var vertskap for
- Delegasjonsreise til USA (Hamline, Minnesota, Washington i oktober)
- Delegasjonsreise til Canada (Vancouver og Edmonton i november)
- ELSA Student Trainee Exchange Programme – italiensk gjest ved fakultetet

Det ble brukt reisemidler tildelt av FU i størrelsesordenen 322.000 kroner i 2013, der reisemålet som forekom oftest var Oslo med 10 reiser, men der turer til utlandet utgjorde flest. Av utenlandske reisemål utpeker Tyskland og Sverige seg med fem reiser hver. Andre destinasjoner har vært Finland, Storbritannia, Italia, Belgia, USA, Frankrike, Kina, Island, Nederland, Romania, Østerrike. Det har selvfølgelig vært foretatt forskningsreiser til flere land enn dette, finansiert av prosjektmidler eller møtearrangør.

Internasjonaliseringsarbeidet ved fakultetet hadde også i 2013 særlig søkelys på Russland, Kina og Nord-Amerika. I tillegg ble det lagt vekt på å opprettholde det gode samarbeidet med fakultetets mange europeiske partnere. De fleste av forskningsprosjektene med ekstern finansiering har internasjonale partnere og forskernettverk eksempelvis i Norden, Storbritannia, Nederland, Belgia, Tyskland, Nepal og Tanzania.

Av forskningsarrangementer med særlig internasjonal profil kan nevnes Nordic Asylum Law Seminar i juni og Bergen Lecture in Criminal Law and Criminal Justice i november.

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

Forskningsutvalget drøftet et utkast til årsrapport for forskning på sitt møte 24.01.2014, der det står følgende i den godkjente protokollen fra møtet:

«Utvalget sluttet seg til det foreliggende utkastet, men ga utvalgsleder redigeringsfullmakt for justeringer i etterkant av møtet før oversending til fakultetsstyret.»

Saken fremmes for fakultetsstyret med følgende innstilling til

vedtak:

1. Styret sier seg tilfreds med aktiviteten i 2013, og anser at rapporten gir en tilfredsstillende fremstilling.
2. Det fremlagte utkast til Årsrapport for forskning 2013, godkjennes.

Asbjørn Strandbakken

Asbjørn Strandbakken

Dekan

Øystein L. Iversen

Fakultetsdirektør

29.01.2014

HES/ØLI